

Les 'sisputes' de sempre

Narrativa

El ocaso de los superhéroes

Deborah Eisenberg
Traducció de Luis Murillo Fort
Leqtor. Barcelona, 2007

Aida Segura Ribes

Potser la concentració editorial és bona per a la literatura. Per a la bona, s'entén. Potser el fet que les grans editorials es beren les unes a les altres amb patates fins a formar conglomerats monopolístics de difícil digestió és el motiu pel qual últimament es veuen sorgir com bolets petites editorials monoparentals que aposten clarament per la literatura de qualitat, per aquells llibres que potser no vendran ni 1.500 exemplars, però que tot i així val la pena publicar. Mentrestant, les idees (literàries o no) que puguin tenir els grossos es veuen segregades i supeditades totalment pel balanç de resultats, fins al punt que una coneguda editorial de ci-

ència-ficció pretenia obrir una col·lecció d'autoajuda per quadrar números.

Als grans grups la caixa mana. I allà, dels llibres se'n diuen *productes*, i de les oportunitats per guanyar més se'n diu trobar un *nínxol de mercat*. Aquest és el llenguatge que utilitzen els mestres de cerimònies dels fascinants màsters d'edició. I potser un dels *nínxols de mercat* que han deixat els grans conglomerats monopolístics sigui l'aposta per la literatura de qualitat, perquè 1.500 és un número que no els fa ni pessigolles. I sí, crec que hi ha una diferència molt clara entre els llibres-producte i la literatura de veritat. Igual que hi ha una diferència abismal entre el *fast-food* i el menjar de ta mare.

Una amiga diu que la bona literatura és aquella que aguanta més de cent anys als prestatges de les llibreries. Un avi que conec, tot ell saviesa popular surrealista passada pel sedàs d'una riallada blanquíssima i descreguda, diu que contra gustos

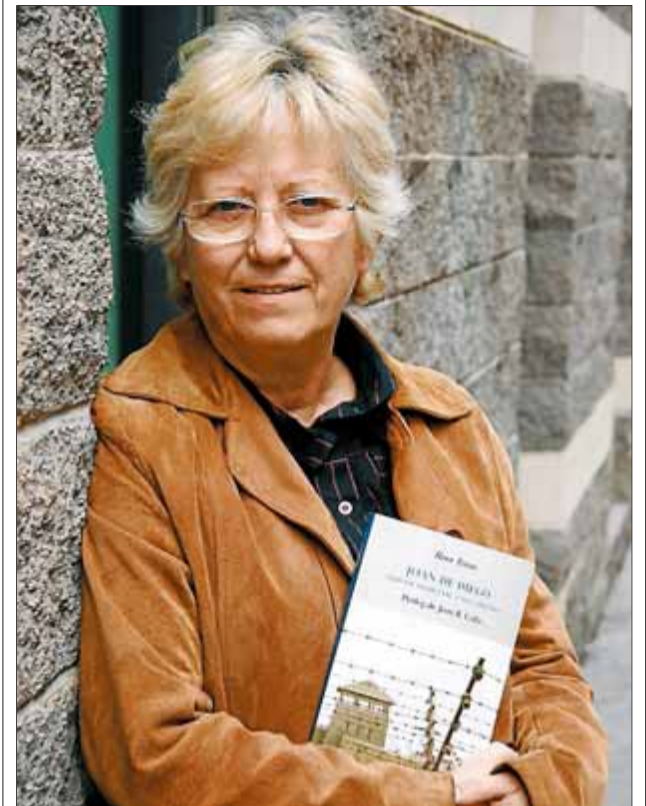
no hi ha *sisputes*. Explico totes aquestes obvietats per dir que *El ocaso de los superhéroes* és el segon títol que publica una petita editorial tot just estrenada, Leqtor. Dirigida, això sí, per Enrique Murillo, un gat vell de l'edició. Deborah Eisenberg, l'autora, està considerada als EUA com una mestra indiscutible del relat curt, premiada, entre d'altres, amb tres O. Henry i un Rea, els dos guardons més prestigiosos que s'atorguen a la narrativa curta als EUA i al Canadà. Potser fa uns anys això ho hauria publicat 62, tal com van publicar la genial Lorrie Moore per després deixar-ho de fer. Però ara no. Les apostes mínimament romàntiques i arriscades tendeixen a venir de segells més petits. I els grossos, en tot cas, s'ho miren des de dalt per si han de tibar l'ham en cas que l'aposta tingui èxit.

L'Eisenberg reclama l'atenció del lector. Potser et submergeix directament en un diàleg que no saps d'on ve, potser et parla d'entrada d'un personatge que no tro-

baràs fins al cap d'unes pàgines, o potser et parla d'algú que no apareixerà mai més al relat. No utilitza una veu superior que et guia des de fora a través dels pensaments i les accions dels seus personatges, sinó que es manté tan a frec d'ells com li és possible, malgrat l'omnisciència que adopta com a narradora. Però les seves maneres imprevisibles i misterioses, la seva escriptura prismàtica i fragmentada, plena d'imatges poderoses i efectistes, acaben seduïnt. I sobretot sedueix la seva prosa elegant i mordaç, fruit d'una intel·ligència esmolada fins a l'espurneja i d'un obscur sentit de l'humor davant del qual no saps si riure o encongir-te. Les seves criatures, com es pot intuir, van improvisant, a la deriva, amb una certa tendència cap al nihilisme i la neurosi. Sovint no són gent maca ni agradable i les seves accions són, com a mínim, qüestionables. Com els personatges de Bergman i Casavetes, va dir algú.

Entre els contes que formen *El ocaso de los superhéroes* en trobem de molt bons, com ara *Te guste o no* i *Ventana*, de bons com ara *El ocaso de los superhéroes* i *La venganza de los dinosaurios* i d'altres més fluïdos però que, a més d'estar molt lluny de ser dolents, també contenen l'estil esquinçat i la mirada original amb què Deborah Eisenberg veu la gent, el món, les relacions.

Per sort la senyora Eisenberg, nascuda el 1945, va arribar a la conclusió que la seva insatisfacció vital es solucionaria escrivint. Perquè és de les grans. I està molt lluny de la mediocritat literària que tanta por li feia. Una por a la mediocritat molt aconsellable, una d'aquelles pors que s'ha de tenir.

Rosa Toran és doctora en història. JORDI GARCIA

Nou testimoni de l'horror

Narrativa

Joan de Diego, tercer secretari de Mauthausen

Rosa Toran
Edicions 62. Barcelona, 2007

Joan Agut

Rosa Toran (Manresa, 1947) és doctora en història. Ha publicat diversos llibres amb la col·laboració de Cèlia Cañellas sobre política municipal durant la Restauració i la Segona República. En els darrers anys ha investigat el món de la deportació i la vida als camps de concentració nazis dels republicans espanyols. És membre de l'associació Amical de Mauthausen i ha estat comissària de les exposicions *Mauthausen, univers de l'horror* i *Resistents i deportats*. Ha editat *Vida i mort dels republicans als camps nazis*, *Crònica gràfica d'un camp de concentració*, *Els camps de concentració nazis* i *Paraules contra l'oblit*, entre d'altres.

Joan de Diego, tercer secretari de Mauthausen relata la vida de Joan de Diego Herranz, jove barceloní que després de la Guerra Civil s'exilià a França, on a l'inici de la Segona Guerra Mundial va caure presoner dels alemanys.

El llibre de Toran és una crònica biogràfica de De Diego, centrada en els anys que van del 1941 al 1945, durant els quals el republicà català va exercir de tercer secretari de Mauthausen. Així mateix, la biografia ens posa en antecedents sobre

la formació humana i ideològica de De Diego i en segueix la peripècia vital des de l'alliberament del camp de concentració fins a la seva mort a Barcelona el 2003, sense oblidar els difícils anys d'exili a França.

Joan de Diego és un llibre corprenedor. El testimoni que el biografat dona de l'horror, descrit en primera persona, de fets, anècdotes i fragments de vida del camp, constitueix un document de valor històric inqüestionable. Així com també ho és la constatació que molts botxins nazis van escapar a l'acció de la justícia.

L'obra de Toran pot llegir-se com una novel·la. Sense oblidar el rigor històric, el relat de la vida de Joan de Diego té la tensió i l'interès d'una obra de ficció. La primera part del llibre potser és la menys reeixida, atès que l'autor narra aspectes de les personalitats del pare i la mare del biografat que tenen poc a veure amb l'objecte de l'obra.

Al nostre entendre Rosa Toran ha patit el defecte d'identificar-se massa amb el seu personatge, cosa que queda palesa en la introducció i en les paraules que va pronunciar en l'enterrament de De Diego, que clouen el llibre. No obstant això, l'obra de Toran és prou remarcable i ben feta per recomanar-la a totes aquelles persones interessades a conèixer una etapa fosca de la història de la humanitat, en la qual els republicans catalans i espanyols van interpretar el paper d'herois i de màrtirs.

Deborah Eisenberg ha guanyat els premis de narració més prestigiosos. ARXIU

El món 'orgànic' de Viladot

Narrativa

Orgànic

Guillem Viladot
Pròleg de Sebastià Alzamora
Editorial Fonoll. Juneda, 2007

Ferran Aisa

Orgànic era un llibre inèdit de Guillem Viladot (Agramunt, 1922 - Barcelona, 1999). Fonoll pretén reivindicar i relançar l'obra literària de Viladot, un autor prolífic que va escriure novel·la, conte, teatre, assaig, crònica, poesia i que, a més, és un dels

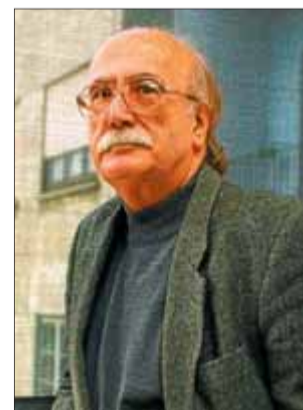
principals impulsors de la poesia visual al nostre país.

Orgànic, escrit el 1992, recull deu atrevits contes sobre relacions amoroses dominades per la carnalitat i la passió sexual, des de l'amoralitat fins a l'incest. Cada conte esdevé un exercici literari de primera magnitud. L'autor s'endinsa, per elaborar les seves històries, en paràmetres kafkians, psicològics, tendres i fantasiosos.

En el pròleg, Sebastià Alzamora fa un paral·lelisme entre dos autors de Ponent, Viladot i Pedroló, que es veuen connectats no tan

sols per la proximitat geogràfica i temporal de les respectives vides, sinó perquè van tenir en comú "una pràctica prolixa i polifacètica de l'escriptura i la creació literària; tots dos van creure fermament en la necessitat d'engrossir les files de l'activisme cultural en temps de dictadura franquista".

La literatura eròtica ha estat sovintejada per Viladot dins de la seva obra, tant en la poètica com en la prosa, tal com es pot veure en títols com ara el recull poètic *Amor físic* i les novel·les *Ricard* (1976), *L'amo* (1980), *Carles*

Guillem Viladot. JOSEP LOSADA

(1994) i la bella història *Autobiografia de Déu* (1998).

Els deu contes d'*Orgànic* són una obra plaent per al lector i la seva qualitat fa evident la injustícia de l'oblit en què ha caigut l'obra de l'autor.